

Előzetes a Rakott 2011.04.14-i adásához

A blikkfangos munkacím: Márkus-napi alkotmány, nem csak húsvéti nyusziknak. Lendvai Ildikó parlamenti képviselő bő egy héten belül másodízben szólal meg a Klubrádióban. Ez a fajta Rakott – a húzós címétől a záró játékig - szavatolja, hogy ismét érdemes őt, és a műsort meghallgatni. Az alkotmányosdinak is két (rossz) vége van. Egyiken a manufaktúra büszke dilettánsai hordanak össze(vissza) hetet-havat. A másikon a mű csendes elszenvetői várnak csodát vagy legalább valami kis jót. Hiába. Húsvéti ajándéknak láttatnák művüket az egyik oldalon. Talán mit sem sejtő nyuszik remélnek tőle tojást a másikon. A fedőneve= alaptörvény című torzótól hímes szó várható: sonka, tojás, bor, búza, békesség nem remélhető. Megbeszéljük, hogy az új alkotmány hogyan hat a társadalomra, az államszervezetre, a gazdaságra, a biztonságunkra, alapvető jogainkra, az emberek mindennapjaira, a következő hónapokra és évekre. Mindez „sarkalatos” közügy annak is, aki legyint ma rá. Alkalmasint a stúdióvendég ezzel polemizál. Ő a kétszemélyes játszmákban is rendre meggyőző fölényrel nyer. Alkalmasint négy menetben, erős kontúrral érvek, példák és kilátások sorjáznak. Félő: ha nem is kétségbeesetten, de bizony aggódva és szigorúan készül mérleg. Kulcsmondat: kinek használ, kinek árt, s mi lesz ebből a közjogi alapvetésnek titulált jogállami rükvercből, zavaros párt-dekrétumból? Aki válaszol: Lendvai Ildikó, az MSZP országgyűlési képviselője. Műsorvezető Kolláth György.

Forgatókönyv a Rakott 2011. 04.14-i adásához

Jó estét kívánok a Klubrádió hallgatóinak. A mai amatőr órában, mely velem a 24., köszöntöm a hallgatót. A blikkfangos munkacím: *Márkus-napi alkotmány, nem csak húsvéti nyusziknak.* Vendégünk, Lendvai Ildikó fogékony a bizarr cím, a figyelemfelhívó megjelenítés iránt. Üdvözlöm a stúdióban: Képviselő Asszony! Köszönöm, hogy elfogadta az újabb meghívást. Személye bő egy héten belül másodízben szólal meg a Klubrádióban. Ez a fajta Rakott – a húzós címétől a záró játékig – talán igazolja, hogy ismét érdemes őt, és a műsort meghallgatni. Törekszünk arra, hogy fontos összefüggéseket, új mozzanatokat és kilátásokat is megosszunk a hallgatóval. Én pl. egy alig ismert jogtörténeti példázattal is készültem: az ún. Petrétei-alkotmányszöveg sorsa, értelme és sanszai vonatkozásában.

Mint a botnak, úgy az alkotmányosdinak is két (rossz) vége van. Egyiken a manufaktúra büszke dilettánsai hordanak össze(vissza) hetet-havat. A másikon a mű csendes elszenvetői várnak csodát vagy legalább valami kis jót. Hiába. Húsvéti ajándéknak, HÁZ-i áldásnak láttatnák művüket az egyik oldalon. Talán csak mit sem sejtő nyuszik remélnek tőle tojást a másikon. A fedőneve= alaptörvény című torzótól hímes szó várható: sonka, tojás, bor, búza, békesség nem remélhető.

Megbeszéljük, hogy az új alkotmány hogyan hat a társadalomra, az államszervezetre, a gazdaságra, a biztonságunkra, alapvető jogainkra, az emberek mindennapjaira, a következő hónapokra és évekre. Mindez „sarkalatos” közügy annak is, aki ma még legyint rá. „Ébredő magyarok” nem kellene. De az igencsak időszerű volna, hogy belássuk: a közöny a leggyengébb közeg-ellenállás az ártó és simlis politikai nyomulással, az akna-telepítéssel szemben.

A mai vendég régóta polemizál az ilyen fajta jogalkotással, alkotmányozással. Ő a kétszemélyes játszmákban is rendre meggyőző fölényrel nyer. Négy menetben, kemény kérdésekre bizonyára alapos érvek, példák és kilátások sorjáznak. Félő: ha nem is kétségbeesetten, de bizony aggódva és szigorúan készül ma mérleg. Kulcsmondat, az alaptörvény alapkérdése: kinek használ, kinek árt, s mi lesz ebből a közjogi alapvetésnek titulált jogállami rükvercből, zavaros párt-dekrétumból? Jómagam pedig, félre nem téve a közjogi kiképzésem arany szabályait, segítek kibontani, szemléletessé tenni mindazt a gubancot, ami ránk vár. Nem riporter leszek, úgyse vagyok az, hanem beszélgető-társ.

Ehhez választok módszert: előszedek és feltálok jó-néhány bornírt példát és próbálkozást a §-ba szerkesztett probléma-kötegből, és rákérdzek: *mit szól Ön hozzá?* A fórum lelkes kommentelőit is erre invitálom. A legjobb hozzászólásoknak egy utalással itt is teret adunk.

Kezdjük a műsort a hagyományainknak megfelelően. A mai vendégről parlamenti berkekben azt tartják, hogy a három legműveltebb képviselő egyike. De ha most rákérdzene, hogy ki mondta és ki a másik kettő, kiszaladnék a stúdióból. Mert: nem ellenzéki képviselő mondta ezt a minősítést, és Lendvai Ildikón kívül egy kormánypárti, és egy másik ellenzéki személyt tüntetett ki a

felkészültségbeli elismeréssel. Én is így látom. Sajnos, Magyarországon a politikai oldalak közötti átjárás és dicséret áruválnak számít.

Volt „kritika” is. Ti., az, hogy a képviselő asszonyban nincs meg az őrző hatalomvágy, a pozíció-szerzés gyilkos szenvedélye. Kinek kritika ez, kinek elismerés. Tény, és ezt környezetem, szakmám zöme is megerősíti: nem szívesen áll ki senki pariban vitázni Lendvai Ildikóval. Sértegetni és érvekkel vele megvívni nem ugyanaz.

Lássunk munkához! Még az első szünet előtt elmesélek Önnek és a hallgatónak egy jogtörténeti példát. Az sajtóosan rímelt a 2005-2006. évi IM belső alkotmányozás elő- és utóéletére. Az 50-es évek elején, a Rákosi-diktatúra legsötétebb szakaszában néhány messzelátó koponya, a korabeli közjog legnagyobb gondolkodói (Beér Jánossal az élen) készítettek az íróasztal fióknak egy törvény-tervezetet. Az volt a veleje, hogy mivel az állam eleve túlerőben van az ügyfél rovására, kell a félnek is törvényi védelem, egy kevés jog a hatósággal szemben, különben baj lesz. Összefoglalták tehát az államigazgatási eljárás általános törvényi normáit egy kódexbe. A tervük szerint ez a kiszolgáltatottságon valamelyest old, és könnyebbé jelent a hatóság ügyintézői számára is. Évekig a fiókban pihent a tényleg nagy mű. Jött 1956, majd utána a kádári konszolidáció. A hatalom birtokosai valamit mégis csak tanultak Rákosiék hibáiból. Elővették tehát az államigazgatási kódex tervezetét, átvitték a parlamenten. Ezzel kifelé-befelé mutatták, hogy lehet joga az egyénnek is a hatósággal szemben. Kicsinyke jog volt ez, bírói út nélkül, mégis valami. Ezt Kádárék kevesebb, mint egy évvel a forradalom után megcsinálták. Ez lett az Ae., élt 2005-ig, mert volt matéria, volt miért és kivel. Illesse elismerés és köszönet tehát Petrétei alkotmányjogász tanár urat és kitűnő munkatársait időtálló művükért. Ugyanakkor nem bánám, ha most meg immár Navracsics tanár úr is készítene a fióknak 50 évre hitelesíthető kódexet. *Képviselő Asszony! Két kérdés: hallott-e Ön ilyen önzetlen szakmai áldozat-vállalásról a rendszerváltozás 21 éve alatt? Az Önök szakmai műhelyében, e pillanatban az elfogadás esélye nélkül, készül-e hasonló mű, pl. egy új alkotmány-tervezet, akár a Petrétei-féle anyag felhasználásával? Kellene!* Japán katonai mondás: az események sokszor már megvannak, aztán egy ponton belépnek az időbe?! *Szóval?* Rövid közszolgálati-kereskedelmi szünetet tartunk, de rögtön jövünk vissza.

Folytatódik a Rakott: Lendvai Ildikóval és az alkotmányosdival. *Én 63 szarvashibát találtam, amikor a hatályos alkotmányt a készülővel összehasonlítottam. Ha Önnek az újból a legpenetránsabb hármat kéne megjelölnie, melyek volnának ezek, és miért? Elszúrt, önkényes és hamis megoldások, vagy bosszantó úrök például?*

Előre bocsátom: előhozom a magam leg-jeit is, melyek: 1) Aláaknázzák a következő kormányok és parlamentek helyzetét, szűkítik azok mozgásterét. 2) Csakis győztes-vesztes játszmában képesek gondolkodni, vagyis kirekesztők. 3) Ócsítják, visszanyesik, kiüresítik alapjogainkat, pedig ők volnának miértünk, és nem fordítva.

Leckét nem adhatok politikusnak, de fontos kérést tolmácsolhatok. Annak, aki nemigen hisz másnak, mint a saját szemének, készülhetne egy tükör-rendszerű kimutatás. A lap bal oldalán lenne a hatályos alkotmány-szöveg, tőle jobbra pedig ami belőle vagy helyette képződött. Mindehhez, értékelvűen plusz és mínusz előjeleket, piros és fekete pontokat rakhatnánk. Kiderülne, hogy plusz-jelű, piros nóvum 3-4 van, durva visszalépés, demokráciát romboló önző, sötét próbálkozás pedig kb. 60-70. Hogy mondta egykor a reklám: minden szinten, szinte minden! Csak nem bóné, hanem bú és bánat. Ámde, a jogász tisztesség jegyében a kevés előrelépés, pozitívum is megjeleníthető. Belekerült az újba az alapjogi teszt, és az államfő mérlegelése kitüntető javaslat esetén az alkotmányos értékrend menetén, kell az önkormányzatok kényszerűsülésére is módot adni, végül az alaptörvény szerkezete (!) áttekinthetőbb, mint a sokszor kifoltozott '89. évi alkotmány-reform végeredménye. Ennyi!

Visszakanyarodva: nem gondolja, hogy kéne egy ilyen szemléltetés? Utána mondhatnánk ugyanazt s ugyanúgy, mint a focipályán: csak a táblára kell nézni, azzal tessék vitatkozni!

Végeztem magam is egy számvetést. A nyilvánosságnak belengetett 28 oldalas változatot talán két napra rá követte egy 31 oldalas kipreparált mű. 734 javítás, átírás volt a különbségük. Így az kodifikál, aki nem elektronikus tollal, hanem szöglet-zászlóval esik neki az övéi szövegének. *Ön látott már ilyet a nagy-Házban? Egy dolog, hogy valami politikailag nem jó, de felsorakozhatnak vajon alkotmányjogi, EU-jogi és kodifikációs szempontból silány, káros mű mögé? Akkor már a sár az Önöké is lenne! Kár volna!*

Az első blokk nagy, közös vallásos buzgalmat imitál. *Kell-e bárki hitét alkotmányban megvallani? Tudomásul veszi, hogy valaki kötelező erővel egy obligát hitvallást Önnek megszabhat? Ide kell*

bepakolni egyes hungarikumokat? Mit keres itt a történeti alkotmány, és vajon abból mi időszerű megint: az úriszék, a papi tized, a röghöz kötött jobbágység? Történetesen megvan nekem a Corpus Iuris teljes gyűjteménye, a pótlások nélkül is 50 kötet, benne Werbőczy Hármaskönyve és az Erdélyi törvények 1540-1848 c. kötet is. Soktízezer oldal: az 1000-1526 közti évek egységes kötetétől az 1941. évi könyvvel bezárólag. Ismer Ön olyan embert, aki ennyi múltból kiolvassza XXI. századi jelent és jövőt? Netán Werbőczy és az Erdélyt formázó századok mozgatják a lelkeket? Lehet bármiféle ellensúly a Szent-korona-tan a népszuverenitásnak? Így kell nacionalista üzenetet küldeni országnak-világnak? (Egyáltalán, kell nekünk osztrák mintára az EU-tól jövő Hajder-ménkü?!) Korrekt dolog-e, hogy ez a bevezető később kötelező jogi mérce, értelmezési és igazodási pont lesz? Aligha lesz az, de ez a begyepesedett agyakat nem érdekli.

Ismét rövid közszolgálati és kereskedelmi szünetet tartunk, de rögtön jövünk vissza. Folytatódik tehát a Rakott Lendvai Ildikóval, és az alkotmány-mizériával. Ebben a blokkban **vessünk pillantást a tervezett alaptörvény államszervezeti, kormányzati, hatalommegosztási téziseire, újító próbálkozásaira, a parlamentáris szisztémát torzító berendezkedésére! Feldobok egy-egy témát, kérdést, és kérem, legyen szíves kommentálni.** Az államforma: köztársaság szégyenlős megjelenítést kapott, miért? A jogállamiság tartalmi elemei nem láthatók: nem fontosak? A parlament államfői felosztása megváltoznék: állandó fenyegetettséget jelentve a rendszer-reformokon dolgozó kormánynak. Kell ilyen aláaknázás a későbbi kormányok talpa alá? A 9-12 évre megválasztottak hatalmi-politikai ellensúlyt jelentenének plusz 2 cikluson át még egy új, szabadon megválasztott parlamentnek és kormánynak: kinek jó ez? Az Alkotmánybíróság nem pusztán nem kapná vissza a megnyirbált hatáskörét, de akár béna kacsová is lefokozódhatnék: kinek jó ez? Egy diák bemondása volt: 11 vagy 15 Buddha-szobor ül majd talárosan-talányosan a semmi fölött? A helyi önkormányzatok kollektív jogi és alapjogi rendszerét megnyirbált autonómia és erőszekű állami felügyelet váltaná fel (A LA PSZÁF?): már a momentán sajátjaikban sem bízik a hatalom? Egy modern közigazgatás elemi képe sem látszik kibontakozni, ámde jönne vissza a kriptából a légvármegye, a helyben-járás: mire is, szemben az uniós régiós rendszerrel? A népszavazás alapjoga kurtára van visszanyesve, sikere-eredménye miért vesztes az eddigihez képest? Ennyire kell félni a 8 millió felnőtt polgártól? Majdnem név nélküliek is alkothatnának ezentúl jogszabályt, akár visszamenőleges, negatív tartalommal, kihatással is? Ezt akarjuk? Közteherrel, szankcióval vissza lehet menni Léda tojásáig? Tanulja meg mindenki, hogy merre lakik az Isten?!

Keserű kilátás. Épp' jókor jön egy kis szünet, de utána még egy negyedórás blokkunk lesz. Folytatódik a Rakott, Lendvai Ildikóval, és alkotmányos alapjogainkkal. Ön számos helyen, sok háttorzongató konkréttal bírálta az eddigi alapjogok átírását, erőtlenné tételét, s vele a polgárok kiszolgáltatását. Ebből ért talán a legtöbbet az ember, kérem tehát, foglalja össze és szemléltesse a kifogásokat! Onnantól kezdve, hogy fair dolog-e jobból kötelezettséget csinálni, alapjoghoz bornírt feltételt tűzni, odáig, hogy mi lesz a humanitárius jogainkkal, szociális biztonságunkkal?! Különösen a szociális jogok megnyirbálása bosszantó. Flúgos poén jön, de méltó az alkotmányozók gondolkodásmódjához és felelősség-érzetéhez. A II. generációs jogokat gazdasági-szociális, humanitárius, tréfásan pedig – az oktatás és a kultúra miatt – „okkult” jogoknak is szokás hívni. Úgy kell ezt majd érteni nemsokára, hogy e jogok vitájában a bíróságok okkult szeánsz, spiritiszta asztaltáncoltatás történik?

Hívószavak: mi volt és mivé válhat a társadalom-biztosítás, miféle családi képet hoz ránk egy pártos ideológia, miért nem hagyják békén a magzatot és a szülő nő, mit üzen a nyugdíjról az új szöveg, van-e elemi józanság és tisztesség az adórendszer 2/3-os lebetonozásában? Végül: aki pedig még ilyen leosztás mentén is perre menne, mivel számoljon: rajta csak a törvényt kéri számon, avagy amúgy igaz a volna, de a preambulumbeli cél, a jogalkotó józan esze, erkölcsi megfontolása, de inkább csak efféle hivatkozása, ill. érdeke, a makrogazdaság lehetősége mégis megátolja, hogy nyerjen?! Eddig viccelgettünk azzal, hogy igazság-szolgáltatás helyén jogszolgáltatás folyik, ezen túl ráadásul az jöhet, hogy államcél kap az egyén, nem elégtételt, jóvátételt. Szegény bíró, talán még azt sem tudja, kinek a nevében hoz majd ítéletet! Szép új világ? Kicsit olyan mindez, mintha a kakukk próbálna fészket rakni. Kiszórja a másét, de aztán annyi! Túl erős kritika ez?

Műsoridőnk lepergett. Végül az agytorna-feladvány bizarr, nehéz kérdései következnek: 1) *Ki írta ezt /arra utalva, hogy véget vessenek az esztelen vitának/: Nem szót kérek, hanem csendet!?* **Válasz: Örkény István.** 2) *Ma divat honi bonapartizmusról értekezni. Apropó: anno az igazi Bonaparte minden, nála rendszerint győztes csatája után nőt követelt. Őt is magas sarzsíjú szolgál vették körül.*

Kinek a dolga, logisztikai kihívása, fontossága volt nőről gondoskodni? Válasz: Duroc marsallé.
3)Harcos korban élünk, itthon és pl. Afrika tájain. Egy svájci tudós, bizonyos Bebel a múlt század vége-felé kiszámolta: több mint 15 ezer számottevő háború volt a Földön, eddig. Szerinte ennek mekkora aránya dült Európában? Válasz: Több, mint a fele.

A megfejtéseket - az adásbeli elhangzás után - a fórumba várom. A legfrissebb, perfekt megfejtő sportmezt kap. Jó fejtörést, keresést és találatokat kívánok! Köszönöm, hogy itt volt Lendvai Ildikó képviselő asszony. Együtt köszönjük meg a hallgató figyelmét és a rádió stábjának: Árva Brigittának és Józsa Péternek a segítő közreműködést. Szép estét kíván, a Tiborokat pedig névnapjukon köszönti Kolláth György. A viszont-hallásra három hét múlva, ugyanitt.